

به نام خدا

برای ما انسان های مدرن امروزی که با اِلمان های ساده و معماری مدرن یکنواخت و سرد خو گرفته ایم، قدم گذاشتن در خانه ای با قدمت صد و پنجاه سال و معماری خاص دوره ی قاجار احتمالا باید خیلی جذاب باشد. خانه ای که در بدو ورود به آن با یک حوض زیبا شبیه حوض خانه ی مادر بزرگ ها مواجه می شویم و روبروی ما عمارتی دو طبقه قد علم کرده. گل کاری های باغچه، پنجره های بلند ارسی با شیشه های سبز و سرخ و زرد، ستون های بلند و محکم و درب های چوبی مثبت کاری شده که از فضای معماری مدرن امروزی صد ها سال فاصله دارد.

فضای داخل عمارت به دو بخش اندرونی و بیرونی تقسیم میشود و در هر طبقه ی ساختمان شش اتاق مجزا وجود دارد. تا اینجا حتما متوجه شدید که این خانه ی جذاب که در یکی از کوچه های شهر تبریز به آن می رسیم باید متعلق به فرد ثروتمندی بوده باشد. حدس شما درست است. مالک این عمارت دیدنی شخصی به نام حاج مهدی کوزه کنانی از تجار بنام تبریز بوده که این خانه را برای زندگی شخصی خود ساخته بود، اما به دلایل سیاسی تاریخی که خواهیم گفت آن را وقف هدف دیگری می کند. در بحبوحه ی مشروطه خواهی در تبریز درست پس از به توپ بستن مجلس بدست محمدعلی شاه، حاج مهدی که خود به مشروطه خواهان پیوسته بود منزلش را برای نشست های محرمانه و سری و فعالیت های مرتبط با مشروطیت در اختیار آنان قرار داد و شخصا حامی مالی این جریان شد و به زودی این مکان به جایی برای همفکری و نشست سران قاجار و نشست انجمن تبریز تبدیل شد.

شهر تبریز طی دوره های ملتهب تاریخی ایران، فراز و نشیب های زیادی را از سر گذرانده و از لحاظ تاریخی و سیاسی و البته هنر معماری ایرانی از مهمترین شهرهای ایران به شمار می آید. خانه ی مشروطه که مانند بسیاری از خانه های دیگری که در سیر تغییر و تحولات تاریخ به سبب اشخاص مهمی که در آن ها می زیسته اند یا وقایع مهمی که در آن ها شکل گرفته، امروزه به موزه تبدیل شده و با نام موزه ی مشروطه هم از آن یاد می شود.

حضور در این خانه موزه ی صد و پنجاه ساله، وقتی بدانیم در روزگاری دور یا نزدیک چهره های مصمم و انقلابی چون ستارخان و باقرخان در آن فعالیت های انقلابی انجام می داده اند و شکل امروزی زندگی ما تا حدی تاثیر پذیرفته از فعالیت های آنان بوده، حس و حال غریب و منحصر به فردی به ما القا می کند.

این خانه که روبروی مسجد جامع تبریز در محله ی راسته کوچه در غرب بازار تبریز قرار دارد در سال 1247 ساخته شد و امروزه از آثار ملی ثبت شده به حساب می آید. بسیاری از لوازم شخصی افرادی که در جریان مشروطیت در این خانه گرد هم می آمدند هنوز در آنجا برای بازدی عموم باقی ست. نامه ها، اعلامیه ها، اسناد و مدارک تاریخی مشروطیت، ابزارهای چاپ اعلامیه، فرش مشروطه و حتی سلاح کمبری ستارخان به همراه مهر و اشیای تاریخی گروه های انقلابی آن دوران همگی در معرض دید بازدیدکنندگان است و یادآور تلاش هایی ست که مردان سیاسی اجتماعی بزرگ ایران برای حفظ وطن کرده اند. همچنین تندیس مردان بزرگ مشروطه خواه و زینب پاشا تنها زن فعال در این جریان در آنجا دیده می شود.

این خانه که یک مکان معمولی نیست، پس از جنگ جهانی دوم و اشغال آذربایجان توسط ارتش سرخ شوروی در سال 1324 و 1325 مرکز اجلاس سران فرقه ی دموکرات آذربایجان می شود.